

А.Е. Жумабаева, ^{1} Р.Ж. Базарбекова, ¹ Ж.А. Жұмабаева ¹*

*Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті,
Алматы, Қазақстан*

МОБИЛЬДІ ОҚЫТУ ТЕХНОЛОГИЯСЫ БОЛАШАҚ ПЕДАГОГТЕРДІ ҰЛТТЫҚ ҚҰНДЫЛЫҚТАРҒА БАУЛУДЫҢ ҚҰРАЛЫ РЕТІНДЕ

Аңдатпа

Соңғы онжылдықта оқыту технологияларының қарқынды дамуына байланысты ЖОО-да мобильді оқытуды енгізуге және оны қолдануға деген көзқарас өзгеруде. Сол себепті бұл мақалада білім алушылардың мобильді оқытудың (М-learning) ұлттық құндылықтарға баулу құралы ретіндегі мүмкіндіктерін зерттеу сөз болады.

Бұл зерттеудің мақсаты – бастауыш білім беру мамандығында оқитын болашақ педагогке ұлттық құндылықтарды дәріптеуді мобильді орта, яғни бұл жерде мобильді контент арқылы дәріптеуге деген көзқарасын анықтау болды. Сабақта мобильді технологияларды қолдануға қатысты студенттердің көзқарасы анықталып, мобильді қосымшаларды қолдану арқылы ұлттық құндылықтарды дәріптеу мүмкіндігі туралы түсініктерін анықтау мақсатында сауалнама әзірленді. Сауалнама нәтижесінде студенттерді ұлттық құндылыққа баулуда мобильді құрылғылардың мүмкіндіктері туралы түсініктері мен көзқарастары жинақталып, мобильді орта құрудың жолдары мен мобильді контент тақырыптары анықталды.

Түйін сөздер: мобильді оқыту технологиясы, мобильді контент, мобильді кеңістік, ұлттық құндылықтар, смартфон.

Жумабаева А.Е., ^{1} Базарбекова Р.Ж., ¹ Жұмабаева Ж.А. ¹*

*¹Казахский национальный педагогический университет имени Абая,
Алматы, Казахстан*

ТЕХНОЛОГИЯ МОБИЛЬНОГО ОБУЧЕНИЯ КАК СРЕДСТВО ПРИОБЩЕНИЕ БУДУЩИХ ПЕДАГОГОВ К НАЦИОНАЛЬНЫМ ЦЕННОСТЯМ

Аннотация

В связи с бурным развитием технологий обучения в последнее десятилетие меняется отношение к внедрению и использованию мобильного обучения в высших учебных заведениях. Поэтому в данной статье будут рассмотрены результаты изучения возможностей мобильного обучения (М-обучения) как средства приобщения студентов к национальным ценностям.

Целью данного исследования было определение установки будущих учителей, обучающихся начальному образованию, на прославление национальных ценностей через мобильную среду, то есть мобильный контент. Определено отношение студентов к использованию мобильных технологий на занятиях, а также разработан опрос с целью определения их понимания возможности прославления национальных ценностей посредством использования мобильных приложений. В результате опроса были собраны концепции и взгляды на возможности мобильных устройств по привлечению студентов к национальным ценностям, определены способы создания мобильной среды и темы мобильного контента.

Ключевые слова: технология мобильного обучения, мобильный контент, мобильное пространство, национальные ценности, смартфон.

Zhumabaeva A.^{1*}, Bazarbekova R.¹, Zhumabayeva Zh.¹
¹Abai Kazakh National Pedagogical University,
Almaty, Kazakhstan

MOBILE LEARNING TECHNOLOGY AS A MEANS OF INTRODUCING FUTURE TEACHERS TO NATIONAL VALUES

Abstract

In connection with the rapid development of learning technologies in the last decade, the attitude towards the introduction and use of mobile learning in higher education institutions is changing. Therefore, this article will consider the results of studying the possibilities of mobile learning (M-learning) as a means of familiarizing students with national values.

The purpose of this study was to determine the attitude of future teachers studying primary education to the glorification of national values through a mobile environment, that is, mobile content. The attitude of students to the use of mobile technologies in the classroom was determined, and a survey was developed to determine their understanding of the possibility of glorifying national values through the use of mobile applications. As a result of the survey, concepts and views on the possibilities of mobile devices to attract students to national values were collected, ways to create a mobile environment and themes of mobile content were identified.

Keywords: mobile learning technology, mobile content, mobile space, national values, smartphone.

Негізгі ережелер. ҚР Президенті Қ.К.Тоқаев болашақ білім педагогтерінің ұлттық өнердің, мәдениет пен дәстүрдің алдыңғы қатарлы үлгілерін, тілдің орасан зор байлығын жан дүниесіне сіңіріп, сол арқылы «жеті түрлі ілім білетін» ұрпақ тәрбиелеуге даярлау қажеттігін көрсетеді.

Зерттеудің негізгі идеясы ЖОО-да мобильді білім беру ортасын құру арқылы болашақ бастауыш білім беру педагогтерін ұлттық құндылықтарға баулу мүмкіндіктерін анықтау. Идеяны жүзеге асыруда келесідей негізгі ережелер басшылыққа алынды:

- мобильді технология арқылы болашақ бастауыш білім педагогтерін ұлттық құндылықтарға баулу мәселесі бойынша ғылыми-теориялық зерттеулер;
- ұлттық құндылыққа баулуда мобильді технологияны қолданудың мүмкіндіктері туралы пікірлері мен көзқарастары туралы сауалнама нәтижесінде студенттерден алынған ақпарат.

Кіріспе. Соңғы жылдары мобильді технология арқылы білім алушыларға кәсіби бағдарланған дербес мобильді кеңістік (орта) құруға бірегей мүмкіндік ашылып отыр. Бұл бір жағынан, проблемаларды анықтау және оларды шешу жолдарын іздеу, қажетті ақпаратты табу, алған білімдерін сыни тұрғыдан талдау және оны практикада қолдану сияқты білім берудің қазіргі заманғы құзыреттілікке бағытталған тұжырымдамасына сәйкес келсе, екінші жағынан, оқытушыға білім алушының жеке ерекшеліктерін ескеруге, проблемаларды дер кезінде диагностикалауға, білім алушының жеке траекториясын құруға және т.б. мүмкіндік береді. Білім алушылар мобильді технология арқылы шынайы ресурстарға, оқу материалдары мен бағдарламаларына жылдам және тұрақты қол жеткізе алады, тапсырмаларды тез орындай алады, оқу үдерісіне басқа қатысушылармен кез келген уақытта және кез келген жерде байланыса алады [1].

Сонымен қатар, мобильді технология дауыстық, мәтіндік және визуалды байланысты қамтамасыз етеді, яғни ақпаратты айтуға, жазуға және демонстрациялап көрсетуге мүмкіндік береді. Қолжетімділігі, пайдаланудың қарапайымдылығы және арзандығы жағынан мобильді технология виртуалды бұлтта кез келген форматта ақпаратты құруға, жинақтауға және

жіктеуге ғана емес, сонымен бірге ақпаратпен алмасуға, презентациялауға, кері байланыс жасауға мүмкіндік береді [2].

Дегенмен, көптеген зерттеушілер дамыған әдістемелік базаның, яғни мазмұнды контенттің болмауы білім беруде мобильді құрылғыларды пайдалануды тежейтінін атап өтеді [3]. Сондықтан да қазіргі ЖОО-да қазақ тілінде ұлттық құндылықтарды дәріптейтін арнайы контент дайындау маңызды деп ойлаймыз.

Алдымен мобильді контент ұғымының мәнін ашып алайық. Мобильді контент (ағылш. content – мазмұн) дегеніміз – кез келген ақпараттық ресурстың мазмұны (мысалы, веб-сайт) – мәтін, графика, мультимедиа т.б., яғни кез келген жеке пайдаланушы смартфоннан, компьютерлік құрылғыдан жүктей алатын барлық ақпаратты контентке жатқызуға болады. Пайдаланушы үшін контенттің өзектілігі, оның қазіргі уақыттағы маңыздылығы және ұсынылған деректердің сенімділігі, сонымен қатар оны іздеу үшін қойылған мақсаттарға сәйкестігі ерекше маңызды [4].

Мобильді контент – мәтін, дыбыс, графика, флэш, мобильді ойын, фильмдер және GPS навигациясы сияқты смартфондарда пайдаланылатын веб-гипермәтіннің, ақпараттық мазмұнның және электрондық медианың кез келген түрі [5]. 1990 жылдардың соңынан бастап мобильді контент бүкіл әлем бойынша маңызды нарыққа айналды.

Мобильді контент және 4-G ұялы желілері бойынша оңтүстік корейлықтар, жапондықтар және еуропалықтар әлемдегі алдыңғы қатарлы елдерге жатады. Бұл елдер мобильді смартфондарды көп пайдаланушы ретінде жылдар бойы арнайы мобильді контентке қол жеткізіп келеді. 2007 жылға дейін Apple компаниясының телефоны шыққанға дейін мобильді қосымшалар (ойындардан басқасы) айтарлықтай шектеулі болды. Соңғы жылдары әртүрлі салаларда мобильді контентті пайдалану сәйкесінше өсті. Алғашқы смартфондар мен iPhone телефондарының шыққанына 15 жылдан астам уақыт өтті. Содан бері адамзаттың мәтіндерді оқу, суреттерді қарау, мазмұнды зерттеу сияқты ақпаратты қабылдау тәсілі өзгерді. Қазіргі адамдардың 97% мобильді интернетті пайдаланады және олардың көпшілігі смартфонды компьютер ретінде пайдаланады. Мысалы, қазіргі смартфон камералары бірнеше миллион пикселі бар фотосуреттер мен бейнелер сияқты мультимедианы шығара алады және қалталы бейнекамера ретінде әрекет ете алады. Әлемдегі адамдардың 92,6% интернетке ұялы телефон арқылы кіреді. Бұл мобильді құрылғылар мен планшеттерді Интернетке кіру құралы ретінде қарастыратынын білдіреді [6].

Park, Y. мобильді оқытуды (m-learning) электронды оқытумен (e-learning) және барлық жерде қолданылатын оқытуды (u-learning) салыстыра отырып, мобильді оқытудың технологиялық атрибуттары мен педагогикалық мүмкіндіктерін сипаттайды.

Park, Y. мобильді оқытуға байланысты зерттеулерді төрт түрге бөледі: 1) жоғары транзакциялық қашықтық әлеуметтендірілген m-оқыту, 2) жоғары транзакциялық қашықтық дараланған m-оқыту, 3) төмен транзакциялық қашықтық әлеуметтендірілген m-оқыту және 4) төмен транзакциялық қашықтық дараланған m-оқыту [7].

Соңғы жылдары смартфондар білім берудің көптеген салаларында қолданылады. Смартфондарды білім алушылар ақпаратқа қол жеткізу, зерттеулер жүргізу және емтихан-дарға дайындалу сияқты мобильді оқытудың көптеген мақсаттарында пайдаланады. Мобильді технологияның уақыт пен кеңістікке тәуелсіз болуы, оларды кез келген уақытта пайдалануға болатыны және олардың практикалық тұрғыдан ыңғайлылығы бүкіл әлемде мобильді оқытудың дамуына ықпал етіп отыр.

Мобильді технология білім алушыларға қол жетімді смартфондар оқу мүмкіндіктерін қамтамасыз етуге айтарлықтай үлес қосты және осыдан кейін көптеген зерттеушілер мобильді телефондағы білім беру қосымшаларының әлеуетін зерттей бастады.

Мысалы, Kate Tzu-Ching Chen оқытушылар мен студенттердің мобильді оқытуды (M-learning) қабылдауын зерттеген. Зерттеу барысында ЖОО-да оқытушы неғұрлым жас болса, соғұрлым M-learning-ті қабылдау деңгейі жоғары болатынын анықтаған [6].

Лан мен Си оқушыларға мобильді және интернет технологияларын пайдалана отырып, кез келген жерде және кез келген уақытта оқу материалдарына қол жеткізуге мүмкіндік алумен қатар интернетте қол жетімді басқа викториналарды, басқатырғыштарды, тест сұрақтарын және т.б. шеше отырып, өз білімін тексере алады, тіпті осы викториналар, басқатырғыштар арқылы IQ деңгейін арттыра алатынын айтады [8].

Бере мен Рамбе дамушы елдердегі жоғары оқу орындарында мобильді оқытуды зерттеп, білім алмасу, академиялық қауымдастықтарды дамыту және жедел қарым-қатынас жасау арқылы бірлескен оқу мүмкіндіктеріне қол жеткізуге болатынын жазды. Осы зерттеуде мобильді оқыту ортақ оқу ортасын құруға, бұл өз кезегінде белсенді оқу мүмкіндіктерін арттыратынын айтты [9].

R.Salhab, W.Daheг мобильді оқыту аудиторияда да, одан тыс уақытта да оқу тәжірибесін байытатынын, әсіресе білім алушыларға осы ғаламдық желілік қоғамда белсенді және әлемдегі барлық ақпараттан хабардар болуға көмектесетінін жазған. Зерттеу нәтижесінде олар студенттердің мобильді технологияны қолдану барысында танымдық деңгейінің қалай өзгеретіндігін анықтайды [10].

Авторлар өз мақаласында студенттер Wordwall, Socrative және Kahoot сияқты мобильді қосымшаларды пайдаланудың арқасында өздерінің бәсекеге қабілетті табиғатына ие болатынын, геймификация қолданбалары ойыншыларға марапаттау жүйесін ұсынатынын айтқан. Дұрыс жауап берген студенттер өздерін үздік санайды. Барлығы жеңіске жетуді қалайтындықтан, олар жақсы нәтижеге жету үшін жарысады. Олар ойынды ойнамас бұрын ұғымдарды үйреніп, түсіну арқылы жеңіске жетуге тырысады.

R.Salhab, W.Daheг мобильді құрылғылардың сенімділігін талдағаннан кейін, мобильді оқытуда смартфондар пайдалы құрал болып табылады деген қорытынды жасайды [10].

Н.Н.Касаткина көбінесе, смартфондар сауалнама алуға, мобильді қосымшаларды пайдалануға қолайлы екенін айтады [11].

Білім алушылар мобильді технологияны тиімді пайдалану және жаңа форматта озық білім алу үшін әлемде кеңінен қолданылатын қосымшаларды қолданады. Сондай-ақ, осындай зерттеулерді талдау нәтижесі болашақ педагогтерге мобильді оқытудың қолжетімділігін арттыру үшін оқу орындарында әлемде кеңінен қолданылатын қосымшаларды қолдану арқылы теориялық және практикалық сабақтар өту қажеттілігін көрсетеді.

Қазақстанның жоғары оқу орындарында мобильді оқыту әлі де толық қарастырылмаған. Мысалы, көптеген университеттер тегін бағдарламаларды (мысалы, жаңалықтар, күнтізбелер, карталар) ұсынса да, бұл бағдарламалар әдетте білім беруден тыс контекстерде қолданылады. Park ақпараттық жүйелерді пайдалану бойынша зерттеулердің болмауынан осы жүйелердің ЖОО-да белгілі бір бағытта немесе белгілі бір мақсатта қолданылмайтынын сөз етеді [12].

Зерттеу әдістері мен материалдары. Соңғы бірнеше онжылдықта технологиялардың қарқынды дамуына байланысты ЖОО-да мобильді оқытуды қабылдап, оны қолдануға деген көзқарас өзгеруде. Сол себепті жоба аясында білім алушылардың мобильді оқытуды (M-learning) қабылдау ерекшеліктерін және оның ұлттық құндылықтарға баулу құралы ретінде қандай мүмкіндіктері барын анықтау қажет болды.

Зерттеудің мақсаты – мобильді технология арқылы болашақ бастауыш білім педагогтерін ұлттық құндылықтарға баулу мүмкіндіктерін анықтау. Мақалада мобильді технологияны қолдануға қатысты студенттердің көзқарасын және мобильді қосымшаларды қолдану арқылы ұлттық құндылықтарға баулу мүмкіндігі түсініктерін анықтау мақсатында сауалнама әзірленді. Сауалнама арқылы студенттерді ұлттық құндылыққа баулуға мобильді технологияны қолданудың мүмкіндіктері туралы пікірлері мен көзқарастары туралы ақпарат жинақталды.

Зерттеуде деректерді жинау SPSS бағдарламалық жасақтамасы арқылы талданды.

Зерттеу әдістемесі ретінде сандық және сапалық әдістерді қолдандық. Сандық бөлімде зерттеу сауалнама тәсілі, ал сапалық бөлімде феноменологиялық тәсіл қолданылды. Сауалнама Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті «Бастауыш білім ақпараттық-коммуникациялық технологиямен», «Бастауыш білім көптілділікпен», «Бастауыш білім бизнес-инновациямен» білім беру бағдарламалары бағытында оқитын 1-2 курс білім алушыларымен жүргізілді. Сауалнамаға 116 білім алушы қатысты.

Сауалнама мазмұны төмендегідей сұрақтардан тұрды:

1. Ұлттық құндылық не үшін қажет?
2. Білім беруде мобильді телефонды қолданудың пайдасы.
3. Мобильді технологияларды оқу үдерісінде қолданудағы проблемалар мен кедергілер.
4. Ұлттық құндылықтарды арнайы насихаттау үшін мобильді құралдардың ықпалы бар ма?
5. Ұлттық құндылықтарды арнайы насихаттау үшін Instagram, Facebook, Tik-Tok, YouTube т.б. мобильді құралдарының қайсысын дұрыс деп санайсыз?
6. Мобильді қосымша ұлттық құндылықтарды дәріптеуде қандай мүмкіндіктер ұсынады деп ойлайсыз?
7. Оқушыларды ұлттық құндылыққа баулу мақсатында әзірленген мобильді қосымша қандай функцияларды қамтуы тиіс? Сіз үшін өте қажетті болатын кемінде 5 функцияны айтыңыз.
8. «Ұлттық қазына» инстаграмм парақшасына жастарды ұлттық құндылықтарға баулу үшін қандай контент ұсынар едіңіз?

Зерттеу нәтижелері. Сауалнама мазмұны қоғамда ұлттық құндылықтың қаншалықты маңызды екенін және мобильді қосымшалар мен оған кіретін контенттің ұлттық құндылықты дәріптеудегі мүмкіндігін анықтауға бағытталды.

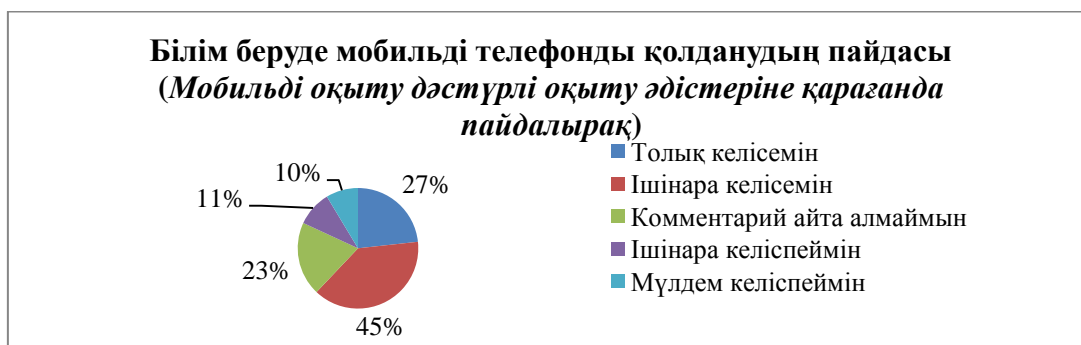
«Ұлттық құндылық не үшін қажет?» деген **1-сұраққа** респонденттердің 31,8% – «Рухани мұрамызды, ұлт тарихын сақтау үшін», 36,2% -ы – «қандай ұлт екенімізді білу үшін», 18,1% -ы – «айта алмаймын», 12% – «ұлттық құндылықтар қазіргі кезде аса маңызды емес», 1,7% -ы – «мүлдем қажет емес, ұлттық құндылықтың орнына жаһандану идеясын қолдаймын» деп жауап берген. Бұл нәтижелер студент жастар арасында ұлттық құндылықтың маңыздылығына екіұшты көзқарастың бар екендігін көрсетеді. Студенттердің едәуір пайызы (31,8%) ұлттық құндылықтардан гөрі жаһандануды қолдаса, сәл жоғары пайызы (36,2%) олардың қай ұлтқа жататынын білу маңызды деп санайды. Айта кету керек, айтарлықтай пайызы (18,1%) нақты жауап бере алмады, бұл нақты пікірдің жоқтығын немесе осы мәселе бойынша белгісіздікті көрсетеді. Сонымен қатар, аз пайыз (12%) қазіргі әлемде ұлттық құндылықтар маңызды емес деп санайды, ал аз пайыз (1,7%) ұлттық құндылық идеясымен үзілді-кесілді келіспейді. Бұл сұрақ нәтижелерінің көрсеткіштері 1-суретте бейнеленді.

Сурет 1– Сауалнаманың 1-сұрағының көрсеткіші

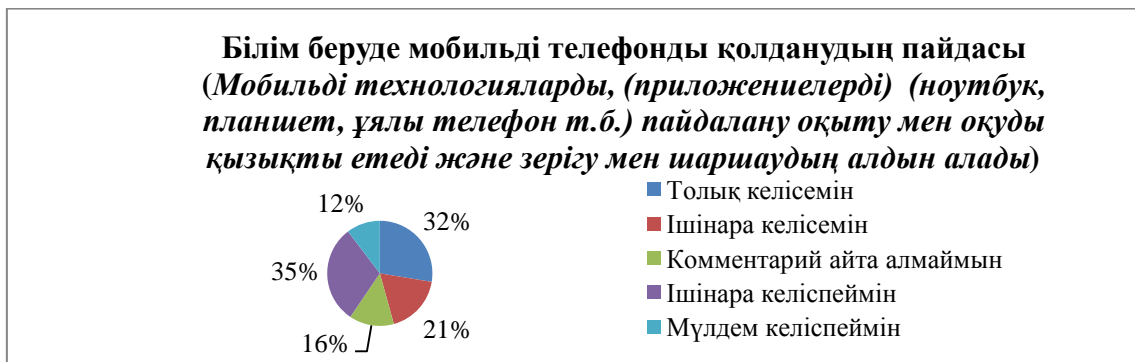
Сонымен, 1-сұрақ бойынша алынған нәтиже болашақ педагогтердің ұлттық құндылықтың не үшін қажет екендігі туралы түсініктерінің толыққанды емес екендігін байқатты.

«Білім беруде мобильді телефонды қолданудың пайдасы» 2-сұрағына берілген «Мобильді оқыту дәстүрлі оқыту әдістеріне қарағанда пайдалырақ» деген жауапқа студенттердің 27%-ы «толық келісемін», 45%-ы «ішінара келісемін», 23%-ы «комментарий айта алмаймын», 11%-ы «ішінара келіспеймін», 10%-ы «мүлдем келіспеймін» деп жауап берді. Сауалнама нәтижелеріне сүйене отырып, студенттердің көпшілігі (72%) мобильді оқытудың дәстүрлі оқыту әдістеріне қарағанда пайдалырақ екеніне толық немесе ішінара келісетінін көрсетті. Бұл көпшілік студенттің білім беруде мобильді технологияны енгізудің артықшылықтары бар екендігін байқағанын көрсетеді. Дегенмен, айтарлықтай студенттердің аз бөлігі (21%) бұл мәлімдемеге түсініктеме бере алмайтынын немесе келіспейтінін атап өткен. Бұл кейбір студенттердің мобильді оқытудың артықшылықтарына әлі сенімді емес екенін немесе білім беруде мобильді технологияны пайдаланудың ықтимал кемшіліктері немесе шектеулері туралы алаңдаушылық бар екендігін аңғартады. Сауалнаманың 2-сұрағының 1-шкаласы бойынша көрсеткішін 2-суреттен көруге болады.

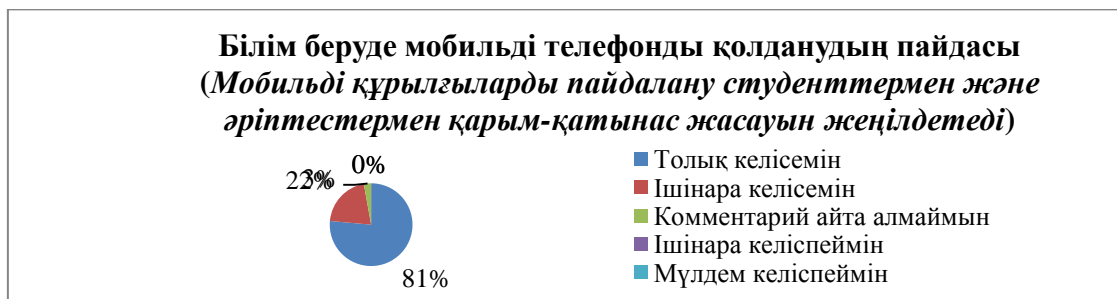
Сурет 2 – Сауалнаманың 2-сұрағының 1-шкаласы бойынша көрсеткіші

«Мобильді технологияларды (қосымшаларды, ноутбук, планшет, ұялы телефон т.б.) пайдалану оқыту мен оқуды қызықты етеді және зерігу мен шаршаудың алдын алады» деген жауапқа студенттердің 32% -ы «толық келісемін», 21% -ы «ішінара келісемін», 16%-ы «комментарий айта алмаймын», 35%-ы «ішінара келіспеймін», 12%-ы мүлдем келіспеймін деп жауап берген. Студенттердің едәуір аз бөлігі (53%) бұл шағыммен толық немесе ішінара келіссе, студенттердің едәуір бөлігі (47%) оған түсініктеме бере алмайды немесе келіспейді. Бұл мобильді технологияның оқушылардың белсенділігін сақтауда және зерігу мен шаршаудың алдын алуда қаншалықты тиімді екендігі туралы кейбір келіспеушіліктер немесе белгісіздік болуы мүмкін екенін көрсетеді. Айта кету керек, студенттердің көпшілігі (35%) бұл пікірмен ішінара келіспейді, бұл олардың мобильді технологияның білім берудегі кейбір артықшылықтарын көре алғанын көрсетуі мүмкін, бірақ сонымен бірге олар барлық зерігу мен шаршау мәселелеріне шешім болмауы мүмкін екенін мойындайды. Сауалнаманың 2-сұрағының 2-шкаласы бойынша көрсеткішін 3-суреттен көруге болады.

Сурет 3 – Сауалнаманың 2-сұрағының 2-шкаласы бойынша көрсеткіші

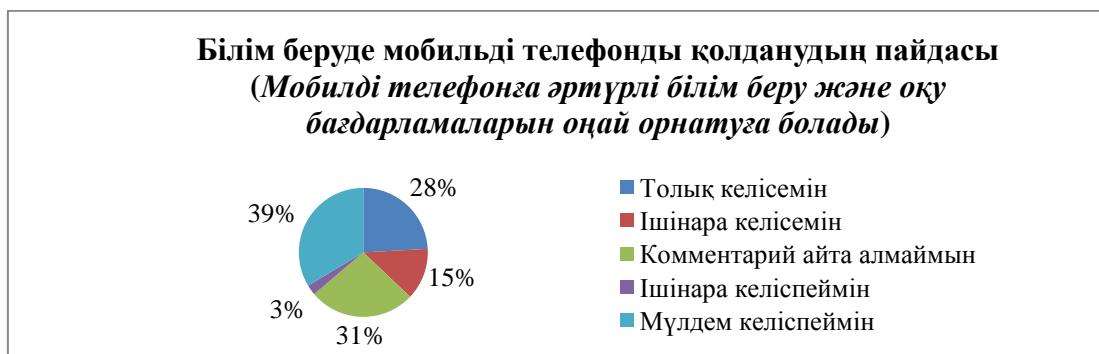
«Мобильді құрылғыларды пайдалану студенттермен және әріптестермен қарым-қатынас жасауын жеңілдетеді» деген жауапқа студенттердің 81%-ы «толық келісемін», 22% -ы «ішінара келісемін», 3% -ы «комментарий айта алмаймын», 0%-ы «ішінара келіспеймін», 0% -ы «мүлдем келіспеймін» деп жауап берген. Сауалнама нәтижелеріне сүйене отырып, студенттердің басым көпшілігі (81%) мобильді құрылғыларды пайдалану студенттермен және әріптестермен қарым-қатынасты жеңілдететінімен толық келіседі, тағы 22%-ы ішінара келіседі. Алынған нәтижелер студенттер мен оқытушылар арасындағы қарым-қатынас пен ынтымақтастықты жеңілдету үшін мобильді технологияның құндылығын мойындайтынын көрсетеді. Бұл мобильді технологияның қарым-қатынасқа тигізетін пайдасын студенттер әртүрлі контекстер мен пәндер бойынша кеңінен танитынын және қабылдайтынын көрсетуі мүмкін. Сауалнаманың 2-сұрағының 3-шкаласы бойынша көрсеткішін 4-суреттен көруге болады.

Сурет 4– Сауалнаманың 2-сұрағының 3-шкаласы бойынша көрсеткіші

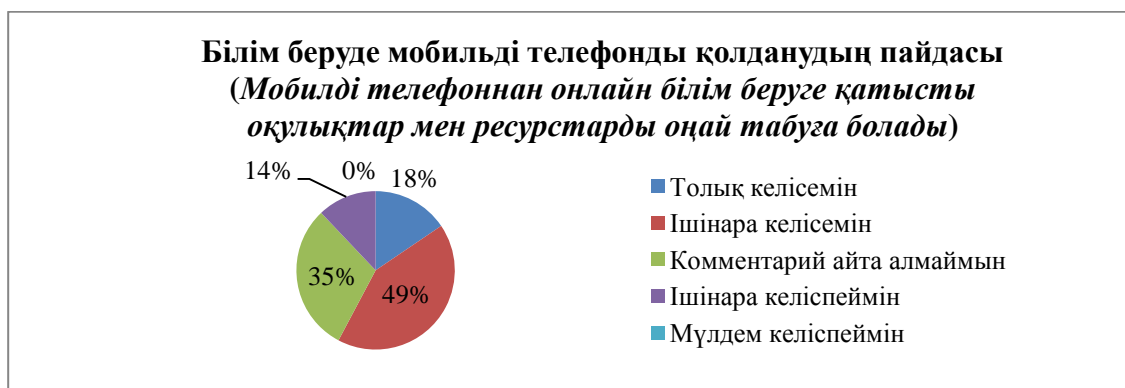
«Мобильді телефонға әртүрлі білім беру және оқу бағдарламаларын оңай орнатуға болады» деген жауапқа студенттердің 28%-ы «толық келісемін», 15%-ы «ішінара келісемін», 31%-ы «комментарий айта алмаймын», 3%-ы «ішінара келіспеймін», 39%-ы «мүлдем келіспеймін» деп жауап берген. Сауалнама нәтижелеріне сүйенсек, студенттердің едәуір бөлігі (70%) ұялы телефондарға әртүрлі білім беру және оқыту бағдарламаларын оңай орнатуға болады деген пікірге түсініктеме бере алмайды немесе келіспейді. Бұл мобильді құрылғылар арқылы білім беру ресурстарына қол жетімділік пен қол жетімділікке қатысты кейбір белгісіздік немесе келіспеушіліктер болуы мүмкін екенін көрсетеді. Айта кету керек, студенттердің көпшілігі (39%) бұл мәлімдемемен мүлдем келіспейді, бұл олардың мобильді құрылғылар білім беру және оқыту бағдарламаларына қол жеткізудің тиімді құралы екеніне сенбеуі мүмкін екенін көрсетеді. Бұл интернетке қосылудың шектелуі, мобильді құрылғыларда сақтау немесе деректерді өңдеу қуатының жеткіліксіздігі немесе қол жетімді ресурстар туралы хабардарлықтың болмауы сияқты мәселелерге қатысты алаңдаушылықты

көрсетуі мүмкін. Бір қызығы, бірде-бір студент бұл мәлімдемемен ішінара немесе үзілді-кесілді келіспеді және тек өте аз бөлігі (3%) түсініктеме бере алмады. Сауалнаманың 2-сұрағының 4-шкаласы бойынша көрсеткішін 5-суреттен көруге болады.

Сурет 5 – Сауалнаманың 2-сұрағының 4-шкаласы бойынша көрсеткіші

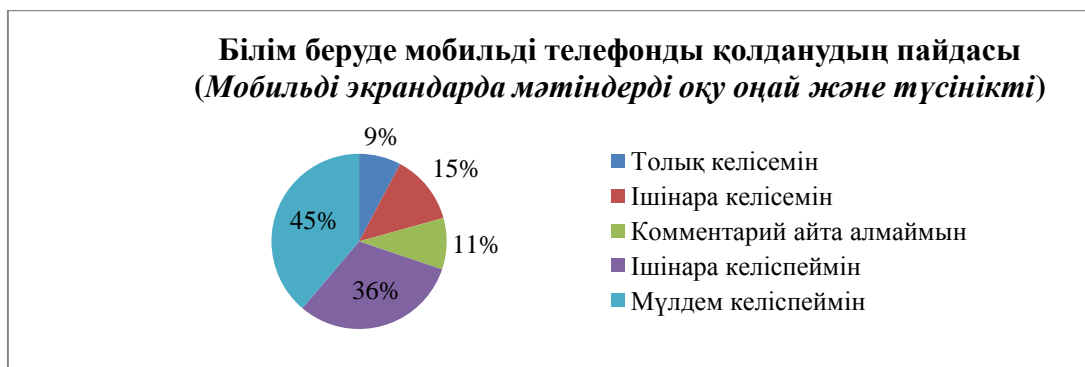
«Мобилді телефоннан онлайн білім беруге қатысты оқулықтар мен ресурстарды оңай табуға болады» деген жауапқа студенттердің 18%-ы «толық келісемін», 49%-ы «ішінара келісемін», 35%-ы «комментарий айта алмаймын», 14%-ы «ішінара келіспеймін», 0%-ы «мүлдем келіспеймін» деп жауап берген. Сауалнама нәтижелеріне сүйене отырып, студенттердің көпшілігі (67%) онлайн білім беруге қатысты оқулықтар мен ресурстарды ұялы телефондардан оңай табуға болатынына толық немесе ішінара келісетін сияқты, тағы 35%-ы түсініктеме бере алмады. Бұл студенттердің оқу материалдарына қол жеткізу үшін мобильді құрылғылардың әлеуетін жалпы оң бағалайтынын көрсетеді. Бір қызығы, студенттердің аз бөлігі (14%) бұл мәлімдемемен ішінара келіспеді, бұл олардың мобильді құрылғыларда тиісті білім беру ресурстарын іздеуде қиындықтар немесе шектеулер болуы мүмкін екенін көрсетеді. Сауалнаманың 2-сұрағының 5-шкаласы бойынша көрсеткішін 6-суреттен көруге болады.

Сурет 6 – Сауалнаманың 2-сұрағының 5-шкаласы бойынша көрсеткіші

«Мобильді экрандарда мәтіндерді оқу оңай және түсінікті» деген жауапқа студенттердің 9%-ы «толық келісемін», 15% -ы «ішінара келісемін», 11% -ы «комментарий айта алмаймын», 36% -ы «ішінара келіспеймін», 45%-ы «мүлдем келіспеймін» деп жауап берген. Сауалнама нәтижелері бойынша студенттердің көпшілігі (81%) мобильді экрандардағы мәтіндерді оқу оңай және түсінікті екендігімен ішінара немесе үзілді-кесілді келіспейтіні анықталды. Бұл студенттер арасында мобильді экрандар ұзағырақ немесе күрделі мәтіндерді оқу үшін оңтайлы болмауы мүмкін деген кең таралған пікір бар екенін көрсетеді. Бір

қызығы, студенттердің аз бөлігі (24%) бұл мәлімдемемен толық немесе ішінара келіседі, бұл кейбір студенттердің мобильді құрылғыларда оқуды қолайлы нұсқа деп санайтынын көрсетеді. Алайда, студенттердің көпшілігі (11%) түсініктеме бере алмады, бұл олардың тақырып бойынша өз пікірлерін білдіру үшін жеткілікті тәжірибесі немесе білімі жоқтығын көрсетуі мүмкін. Сауалнаманың 2-сұрағының 6-шкаласы бойынша көрсеткішін 7-суреттен көруге болады.

Сурет 7– Сауалнаманың 2-сұрағының 6-шкаласы бойынша көрсеткіші

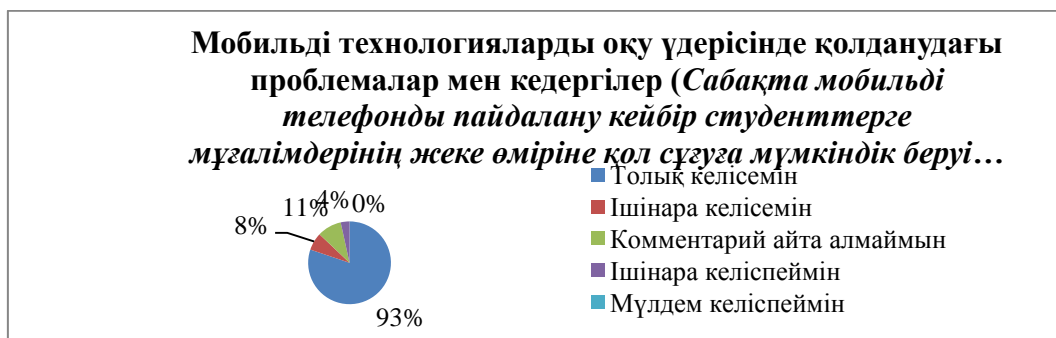
«Мобилді технология кез келген уақытта, кез келген жерде деректерді табуды жеңілдетеді, уақытты үнемдейді» деген жауапқа студенттердің 93%-ы «толық келісемін», 8%-ы «ішінара келісемін», 11%-ы «комментарий айта алмаймын», 4%-ы «ішінара келіспеймін», 0% -ы «мүлдем келіспеймін» деп жауап берген. Сауалнама нәтижелері бойынша студенттердің басым көпшілігі (93%) мобильді технологиялар деректерді кез келген уақытта және кез келген жерде табуды жеңілдетіп, уақытты үнемдейтінімен толық келіседі. Бұл студенттердің ақпаратқа қол жеткізу және оны алу үшін мобильді құрылғыларды пайдаланудың ыңғайлылығы мен тиімділігін жалпы оң бағалайтынын көрсетеді. Бір қызығы, студенттердің аз бөлігі (8%) бұл мәлімдемемен ішінара келіседі, бұл олардың деректерге қол жеткізу үшін мобильді құрылғыларды пайдалану кезінде кейбір шектеулерге немесе мәселелерге тап болуы мүмкін екенін байқатады. Тұтастай алғанда, бұл нәтижелер мобильді құрылғылардың деректерді табудың және уақытты үнемдеудің тиімді құралы ретінде қабылданғанын көрсетеді. Сауалнаманың 2-сұрағының 7-шкаласы бойынша көрсеткішін 8-суреттен көруге болады.

Сурет 8 – Сауалнаманың 2-сұрағының 7-шкаласы бойынша көрсеткіші

«Мобильді технологияларды оқу үдерісінде қолданудағы проблемалар мен кедергілер» **3-сұрағына** берілген «Сабақта мобильді телефонды пайдалану кейбір студенттерге мұғалімдерінің жеке өміріне қол сұғуға мүмкіндік беруі мүмкін» жауабына студенттердің

5%-ы «толық келісемін», 13%-ы «ішінара келісемін», 47%-ы «комментарий айта алмаймын», 29% -ы «ішінара келіспеймін», 22%-ы «мүлдем келіспеймін» деп жауап берген. Сауалнаманың 3-сұрағының 1-шкаласы бойынша көрсеткішін 9-суреттен көруге болады.

Сурет 9 – Сауалнаманың 3-сұрағының 1-шкаласы бойынша көрсеткіші

«Интернеттің қымбат болуы мобильды технологияларды білім алу үшін пайдалануға мүмкіндік бермейді» жауабына студенттердің 75% -ы «толық келісемін», 10% -ы «ішінара келісемін», 20%-ы «комментарий айта алмаймын», 10%-ы «ішінара келіспеймін», 1%-ы «мүлдем келіспеймін» деп жауап берген. Студенттердің көпшілігі (75%) интернеттің жоғары құны мобильді технологияны оқуда қолдануға мүмкіндік бермейтінімен толық келіседі. Бұл студенттердің оқу үдерісінде мобильді құрылғыларды пайдалануды қолдау үшін сенімді және арзан Интернет қосылымына қол жеткізе алмайтынын көрсетуі мүмкін. Бұл мәселе, әсіресе, дамушы елдерде немесе интернетке қосылу құны жоғары және қызмет көрсету сапасы төмен болуы мүмкін Интернет байланысы шектеулі аймақтарда өзекті болып табылады. Бұл мәлімдемемен ішінара келісетін студенттердің 10% -ы интернетке білім беру мақсатында қол жеткізуде кейбір шектеулерге тап болуы мүмкін, бірақ бұл мобильді технологияны пайдалануға толығымен кедергі келтіретін дәрежеде емес екендігін көрсетеді. Түсініктеме бере алмайтын студенттердің 20%-ы өз пікірлерін қалыптастыру үшін мобильді технологияларды оқыту үшін пайдалануда қолданылатын интернеттің құны туралы жеткілікті ақпарат немесе тәжірибесі болмауы мүмкін. Бұл шағыммен ішінара келіспейтін студенттердің 10%-ы интернеттің құны мобильді технологияларды оқуда пайдалануда ең маңыздыкедергі емес немесе арзан интернет қызметтеріне қол жеткізе алады деп сенуі мүмкін. Сауалнаманың 3-сұрағының 2-шкаласы бойынша көрсеткішін 10-суреттен көруге болады.

Сурет 10 – Сауалнаманың 3-сұрағының 2-шкаласы бойынша көрсеткіші

«Кейде мобильді оқыту қымбат бағдарламаларды пайдалануды талап етеді» жауабына студенттердің 14%-ы «толық келісемін», 8%-ы «ішінара келісемін», 21%-ы «комментарий

айта алмаймын», 36%-ы «ішінара келіспеймін», 37%-ы «мүлдем келіспеймін» деп жауап берген. Нәтижелерге сүйене отырып, студенттердің көпшілігі (73%) мобильді оқыту қымбат бағдарламаларды қолдануды қажет ететіндігімен ішінара немесе үзілді-кесілді келіспейді. Бұл студенттердің мобильді оқытуды міндетті түрде қымбат деп қабылдамайтынын көрсетеді. Алайда, студенттердің едәуір бөлігі (21%) бұл мәлімдемеге түсініктеме бере алмайды, бұл олардың мобильді оқытудың осы аспектісі туралы шешім қабылдау үшін жеткілікті ақпарат немесе тәжірибе болмауы мүмкін екенін көрсетеді. Айта кету керек, студенттердің аз пайызы (14%) мобильді оқыту қымбат бағдарламаларды пайдалануды қажет ететін кейбір жағдайлар болуы мүмкін деген пікірмен толық келіседі. Бұл белгілі бір курстардың немесе білім беру бағдарламаларының ерекше талаптарына байланысты болуы мүмкін. Сауалнаманың 3-сұрағының 3-шкаласы бойынша көрсеткішін 11-суреттен көруге болады.

Сурет 11– Сауалнаманың 3-сұрағының 3-шкаласы бойынша көрсеткіші

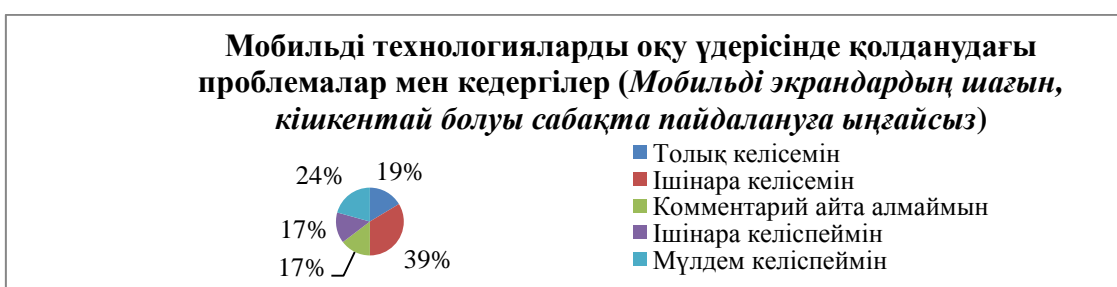
«Сабақ кезінде студенттер мобильді телефонды ермек етіп, басқа нәрсеге назарын аударып отыруы мүмкін» жауабына студенттердің 59%-ы «толық келісемін», 13%-ы «ішінара келісемін», 15%-ы «комментарий айта алмаймын», 5%-ы «ішінара келіспеймін», 24%-ы «мүлдем келіспеймін» деп жауап берген. Оқытушылар үшін ұялы телефондардың білім алушылардың назарын аударудың ықтимал мүмкіндігін түсіну керектігін, мұны алдын алу шараларын қабылдау маңызды деп ойлаймыз. Мысалы, сабақ кезінде ұялы телефондарды пайдалануға тыйым салатын саясатты енгізу немесе белсенді қатысуды қажет ететін мобильді оқу іс-шараларын әзірлеу қажет. Сауалнаманың 3-сұрағының 4-шкаласы бойынша көрсеткішін 12-суреттен көруге болады.

Сурет 12 – Сауалнаманың 3-сұрағының 4-шкаласы бойынша көрсеткіші

«Мобильді экрандардың шағын, кішкентай болуы сабақта пайдалануға ыңғайсыз» жауабына студенттердің 19%-ы «толық келісемін», 39%-ы «ішінара келісемін», 17%-ы «комментарий айта алмаймын», 17%-ы «ішінара келіспеймін», 24%-ы «мүлдем келіспеймін» деп жауап берген. Осы сауалнаманың нәтижелері студенттердің едәуір бөлігі (58%) шағын

мобильді экрандар сыныпта қолдануға ыңғайсыз екендігімен толық немесе ішінара келісетіндігін көрсетеді. Бұл оқушылардың оқу процесіне әсер етуі мүмкін шағын экрандарда мәтіндерді оқу немесе оқу материалдарын көру қиынға соғатынын көрсетуі мүмкін. Дегенмен, айтарлықтай пайызы (41%) түсініктеме бере алмайтынын немесе ішінара келіспейтінін ескеру маңызды, бұл олардың кішкентай экрандарды үлкен кедергі деп санамауы мүмкін екенін көрсетеді. Қолданылатын мобильді құрылғының түрі осы мәселе бойынша студенттердің пікіріне әсер етуі мүмкін екенін ескерген жөн. Мысалы, шағын экранды смартфондарды пайдаланатын студенттер мұны ыңғайсыз деп санайды, ал планшеттерді немесе ноутбуктерді пайдаланатындар мұндай проблемаға тап болмауы мүмкін. Сондай-ақ, ұзақ уақыт бойы мобильді құрылғыларды пайдалануға дағдыланған студенттердің шағын экрандар мәселесіне тап болу ықтималдығы аз болуы мүмкін, ал мобильді технология онша ыңғайлы емес басқаларға бейімделу қиынырақ болуы мүмкін. Сауалнаманың 3-сұрағының 5-шкаласы бойынша көрсеткішін 13-суреттен көруге болады.

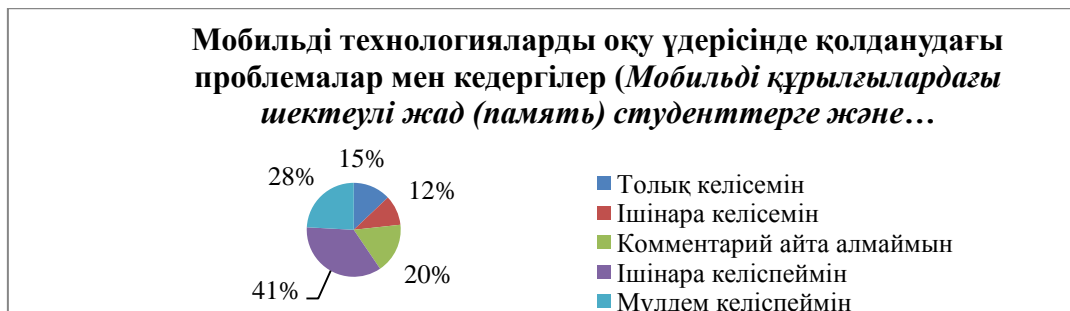
Сурет 13 – Сауалнаманың 3-сұрағының 5-шкаласы бойынша көрсеткіші

«Мобильді телефонда мәтін теру, енгізу, редакциялау қиын» жауабына студенттердің 46%-ы «толық келісемін», 35%-ы «ішінара келісемін», 16%-ы «комментарий айта алмаймын», 13%-ы «ішінара келіспеймін», 6%-ы «мүлдем келіспеймін» деп жауап берген. Студенттердің көпшілігі (46%) ұялы телефонға теру, теру және редакциялау қиын екендігімен толық келіседі, ал тағы 35% бұл мәлімдемемен ішінара келіседі. Бұл студенттердің теру мен өңдеуді қажет ететін академиялық жұмыс үшін ұялы телефондарды пайдалану ыңғайлылығына қатты алаңдайтынын көрсетеді. Студенттердің тек 6% -ы бұл тұжырыммен мүлдем келіспейді, бұл студенттердің аз бөлігі ұялы телефонға мәтін теру немесе редакциялау қиын емес екенін көрсетеді. Студенттердің бұл тобына мобильді құрылғыларды академиялық мақсатта пайдалану ыңғайлы болуы мүмкін немесе олар үлкен экрандары бар және / немесе теру мүмкіндіктері жақсы мобильді құрылғыларға қол жеткізе алады. Бір қызығы, студенттердің 16%-ы бұл мәлімдемеге түсініктеме бере алмайды, бұл олардың академиялық жұмыс үшін ұялы телефондарды пайдалану тәжірибесі жеткіліксіз болуы мүмкін немесе бұл мәселе бойынша қатты пікір қалыптаспаған болуы мүмкін. Сауалнаманың 3-сұрағының 6-шкаласы бойынша көрсеткішін 14-суреттен көруге болады.

Сурет 14 – Сауалнаманың 3-сұрағының 6-шкаласы бойынша көрсеткіші

«Мобильді құрылғылардағы шектеулі жад (память) студенттерге және оқытушыларға оқу материалдарын сабақта шексіз пайдалануға мүмкіндік бермейді» жауабына студенттердің 15%-ы «толық келісемін», 12%-ы «ішінара келісемін», 20%-ы «комментарий айта алмаймын», 41%-ы «ішінара келіспеймін», 28%-ы «мүлдем келіспеймін» деп жауап берген. Сауалнаманың 3-сұрағының 7-шкаласы бойынша көрсеткішін 15-суреттен көруге болады.

Сурет 15– Сауалнаманың 3-сұрағының 7-шкаласы бойынша көрсеткіші

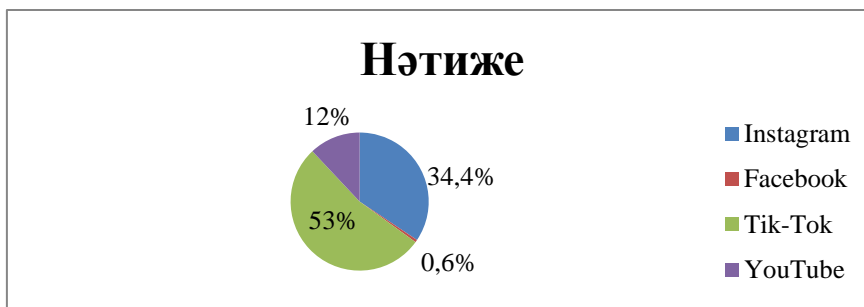
Респонденттердің «Ұлттық құндылықтарды арнайы насихаттау үшін мобильді құралдарының ықпалы бар ма?» деген **4-сұраққа** студенттердің 75% -ы «ия, қазіргі заманда осы құралдардың ықпалы көп», 18%-ы «ықпалы жартылай бар», 0 %-ы «айта алмаймын», 0 % -ы «әлеуметтік желілер арқылы ұлттық құндылықты дәріптеу мүмкін емес», 6%-ы «студент жастар ұлттық құндылыққа қызықпайды, қазір заман басқа» деп жауап берген. Жауаптарға сәйкес, студенттердің басым көпшілігі мобильді құралдар ұлттық құндылықтарды дәріптеуге үлкен әсер етеді деп санайды. Бұл студенттердің өз елінің құндылықтары мен мұраларын тарату және дәріптеу үшін мобильді құралдарды пайдаланудың әлеуетін көретіндігін байқатады. Сонымен қатар бұл олардың ұлттық құндылықтарды ілгерілету үшін әлеуметтік желілер мен басқа да мобильді технологияларды қолданудың маңыздылығын мойындайтындығын көрсетеді. Дегенмен, студенттердің аз пайызы ұлттық құндылыққа қызығушылық танытпайтынын және қазіргі уақытта ұлттық құндылықтарды дәріптеудің өзектілігін көрмейтінін ескеру маңызды. Бұл ұлттық мұра мен құндылықты сақтау мен насихаттаудың маңыздылығы туралы қосымша білім беру және хабардарлықты арттыру қажеттілігін көрсетеді. Сауалнаманың 4-сұрағы бойынша көрсеткішті 15-суреттен көруге болады.

Сурет 15– Сауалнаманың 4-сұрақ бойынша көрсеткіші

Респонденттердің сауалнаманың «Ұлттық құндылықтарды арнайы насихаттау үшін Instagram, Facebook, Tik-Tok, YouTube т.б. мобильді құралдарының қайсысын дұрыс деп

санайсыз?» **5-сұрағына** берген жауаптарынан төмендегілерді тұжырымдай аламыз. Сауалнаманың 5-сұрағы бойынша көрсеткішті 16-суреттен көруге болады.

Сурет 16 – Сауалнаманың 5-сұрақ бойынша көрсеткіші

Жастардың *Facebook-ті* бұрынғыдан аз пайдалануының бірнеше себептері бар. Олар: басқа әлеуметтік медиа платформалардың пайда болуы, мысалы Instagram, Snapchat, TikTok және Twitter сияқты басқа әлеуметтік медиа платформалардың таралуы байқалады, олар жастар арасында танымал болды. Өйткені бұл платформалар көрнекі мазмұн, қысқа бейнелер және жедел хабар алмасу сияқты жас ұрпақ үшін тартымды мүмкіндіктерді ұсынады. Сонымен қатар Facebook-тің пайда болғанына он жылдан астам уақыт болды және жас ұрпақ оны жаңа әлеуметтік медиа платформалармен салыстырғанда ескірген немесе дизайн жағынан тартымсыз деп қабылдауы мүмкін.

Респонденттердің ұлттық құндылықтарды *Instagram* арқылы насихаттау оң нәтиже береді деп таңдауларының себебін бұл қосымшаның пайдаланушыларына фотосуреттер мен бейнелерді бөлісу арқылы көрнекі қабылдауларына көбірек бағытталуымен байланыстырамыз. Сонымен бірге Instagram Stories және Reels сияқты Instagram-ның мүмкіндіктері пайдаланушыларға өмірінің сахна артындағы сәттері, қысқа бейнелер және музыкалық мазмұн сияқты жеке, шығармашылық мазмұнды бөлісуге мүмкіндік береді. Бұл қоғамдастық сезімін қалыптастыруға және жас қолданушылармен резонанс тудыратын әңгімелер айтуға ықпал етеді. Instagram қолданушылары өздерінің шынайы болмысын, қызығушылықтарын бөлісе алатын өзін-өзі көрсету платформасына айналды. Бұл платформаны адалдық пен ашықтықты бағалайтын жастар үшін шынайы және қолжетімді етті. Instagram-да адамдар танымал және табысты бола алатын, мазмұнды құра алатын және қызығушылық танытатын аудиторияны тарта алатын кең әсер ету мәдениеті қалыптасқан. Бұл жастарды өздерінің қызығушылықтарын берік ұстануға және өз мазмұнын жасауға шабыттандырды. Instagram пайдаланушыларға шынайы өмірде білетін адамдармен байланыс орнатуға, сондай-ақ олардың мүдделерімен бөлісетін жаңа адамдар мен қауымдастықтармен байланыс алаңын орнатуға мүмкіндік береді.

Ұлттық құндылықтарды *TikTok* арқылы насихаттау оң нәтиже береді деген таңдауларды бірнеше себептермен байланыстыра аламыз. TikTok жастар арасында танымалдығы жөнінен 1-орында. Өйткені бұл қосымшада пайдаланушыларға олардың қызығушылықтары мен мінез-құлқына бейімделген мазмұнды көрсетеді, бұл пайдаланушылардың платформада жаңа және тартымды мазмұнды табу мүмкіндігін арттырады. Сонымен бірге TikTok өзінің вирустық тенденцияларымен танымал, олар көбінесе платформада тез таралатын шығармашылық және ойын-сауық бейнелерімен байланысты. Бұл қосымша арқала жастар танымал тенденцияның бір бөлшегі бола алады. Олардың мүдделерімен бөлісетін басқа адамдармен қарым-қатынас жасай алатын орынға айналды. TikTok арқылы жастар өздерінің шығармашылығымен кең көлемдегі аудиториялармен бөлісе алады.

TikTok және Instagram сияқты жаңа әлеуметтік медиа платформалардың пайда болуымен жастар *YouTube*-ке аз уақыт жұмсауы мүмкін. YouTube – бұл пассивті платформа, мұнда

пайдаланушылар басқалармен сөйлесудің орнына мазмұнды тұтынады. Бұл қауымдастық пен әлеуметтік өзара әрекеттестіктің болмауы оны әлеуметтік байланыстарды бағалайтын жас ұрпақ үшін тартымды етпеуі мүмкін. Сонымен қатар YouTube жарнамаға көбірек көңіл бөледі және көптеген пайдаланушылар платформадағы жарнамалардың жиілігі мен ұзақтығына шағымданады. Бұл жарнама блокаторларын пайдалану немесе жарнамасыз мазмұнды іздеу ықтималдығы жоғары жас ұрпақ үшін кедергі болуы мүмкін. Соңғы жылдары YouTube бірнеше қарама-қайшылықтарға тап болды, соның ішінде мазмұнды модерациялау, алгоритмдік бұрмалау және жалған ақпаратты тарату мәселелері. Бұл мәселелер әрине жастардың сеніміне нұқсан келтіруі және олардың платформаны пайдалану мүмкіндігін азайтуы мүмкін. Жас ұрпақ өз уақытын көлемді мазмұнды ұсынатын немесе өмір салтына сәйкес келетін платформаларда өткізуді жөн көруі мүмкін.

Респонденттердің сауалнаманың «*Мобильді қосымша ұлттық құндылықтарды дәріптеуде қандай мүмкіндіктер ұсынады деп ойлайсыз?*» **6-сұрағына** берген жауаптары негізінде төмендегідей тұжырымдарға келеміз.

Мобильді қосымшалар ұлттық құндылықтарды насихаттаудың көптеген мүмкіндіктерін ұсынады. Міне, мобильді қосымшалар арқылы ұлттық құндылықтарды дәріптеуге мүмкіндіктері төмендегідей.

Білім беру. Мобильді қосымшаларды адамдарға ұлттық құндылықтары, мәдениеті, дәстүрлері мен тарихы туралы хабарлау үшін пайдалануға болады. Интерактивті және тартымды мазмұнды ұсына отырып, қосымшалар адамдарға өздерінің ұлтының ұлттық ерекшеліктерінің маңыздылығын түсінуге көмектеседі.

Байланыс. Мобильді қосымшалар адамдар арасындағы байланысты жеңілдетеді және ұлттық бірлікке ықпал етеді. Олар адамдарға өз елі мен оның құндылықтары туралы талқылау және пікір алмасу үшін форумдар ұсына алады.

Ойындар. Мобильді қосымшалар ұлттық құндылықтар мен этиканы үйретуге арналған ойындарды ұсына алады. Мұндай ойындар көңілді болуы мүмкін, бірақ сонымен бірге маңызды сабақ береді.

Жаңалықтар мен ақпарат. Мобильді қосымшалар ел туралы жаңалықтар мен ақпаратты, соның ішінде ағымдағы оқиғаларды, мәдени іс-шараларды және тарихи мағлұматтарды ұсына алады. Бұл адамдарға жаңалықтардан хабардар болуға және олардың ұлттық ерекшеліктерін ескеруге көмектеседі. Цифрлы технология заманында мобильді қосымша арқылы ұлттық құндылықтар жөнінде өзіне қалаған ақпаратты іздеп таба алады.

Азаматтық белсенділік. Мобильді қосымшаларды азаматтық белсенділікті ынталандыру және ұлттық іс-шаралар мен бастамаларға қатысу үшін пайдалануға болады. Олар адамдарға еріктілік, қайырымдылық және ұлттық құндылықтарды насихаттайтын іс-шараларға қатысу құралдарын ұсына алады.

Жалпы, мобильді қосымшалар ұлттық құндылықтарды дәріптеудің және ұлттық бірегейлікті нығайтудың қуатты құралы бола алады. Оқу, қарым-қатынас, ойын, жаңалықтар және азаматтық белсенділік мүмкіндіктерін ұсына отырып, қосымшалар адамдарға өз елімен және оның құндылықтарымен мағыналы байланыс орнатуға көмектеседі.

Респонденттердің сауалнаманың «*Оқушыларды ұлттық құндылықты дәріптеу мақсатында әзірленген мобильді қосымша қандай функцияларды қамтуы тиіс? Сіз үшін өте қажетті болатын кемінде 5 функцияны айтыңыз*» **7-сұрағына** берген жауаптары негізінде төмендегідей тұжырымдарға келеміз.

Респонденттер мобильді қосымшалар төмендегідей функцияларды қамтуы керектігін алдыға тартады. Олар:

Әлеуметтік желілермен интеграция. Қосымшаны әлеуметтік желілермен байланыстыруға болады, мұнда білім алушылар өз білімдері мен жетістіктерін достарымен және отбасымен бөлісе алады. Бұл өздерінің ұлттық құндылықтарын мақтан тұтатын білім алушылар қауымдастығын құруға көмектеседі.

Тарихи оқиғалар мен тұлғалар. Сонымен қатар қосымша елдің дамуында маңызды рөл атқарған тарихи оқиғалар мен тұлғалар туралы ақпарат бере алады. Бұл білім алушыларға осы тұлғалардың қосқан үлестерін бағалауға және маңызды оқиғалардың мәнмәтінін түсінуге көмектеседі.

Викториналар мен ойындар. Мобильді қосымшада ұлттық құндылықтар мен тарихқа қатысты викториналар мен ойындар болуы тиіс. Бұл білім алушылар үшін оқуды қызықты әрі интерактивті етеді және оларға ақпаратты жақсы есте сақтауға көмектеседі.

Қоғамдық жұмыстарға арналған мүмкіндіктер. Мобильді қосымша сонымен қатар білім алушылардың ұлттық құндылықтарды насихаттайтын қоғамдық шараларға қатысу мүмкіндіктерін қамтуы мүмкін. Бұл білім алушыларға алған білімдерін іс жүзінде қолдануға және өз қауымдастықтарына оң әсер етуіне көмектеседі.

Ұлттық ескерткіштер мен мұражайларға виртуалды экскурсиялар. Мобильді қосымша білім алушыларға смартфондарынан елдің тарихы мен мәдениетін зерттеуге мүмкіндік беретін ұлттық ескерткіштер мен мұражайларға виртуалды экскурсиялар ұсына алады.

Тіл үйрену. Мобильді қосымша білім алушыларға ұлттық тілді немесе өз елінің аймақтық диалектілерін үйрететін тіл үйрену модульдерін ұсына алады. Бұл білім алушыларға өз елінің тілдік ерекшелігін түсінуге және бағалауға көмектеседі.

Ұлттық мерекелер мен фестивальдер. Мобильді қосымша ұлттық мерекелер мен фестивальдер, сондай-ақ олардың мәдени, ұлттық маңызы туралы ақпарат бере алады. Бұл білім алушыларға елдің әртүрлі мәдени мұраларын түсінуге және бағалауға көмектеседі.

Жаңалықтар және ағымдағы оқиғалар. Мобильді қосымша білім алушыларға ағымдағы оқиғалардан хабардар болуға көмектесетін ұлттық оқиғалар туралы жаңалықтар мен жаңартуларды ұсына алады.

Жеке тұлғаға бағдарланған оқыту. Мобильді қосымша әр білім алушының оқу стиліне, қарқынына және қалауына қарай оқуды жекелеңдіру үшін жасанды интеллект пен машиналық оқыту алгоритмдерін қолдана алады.

Виртуалды пікірталастар. Мобильді қосымша ұлттық құндылықтар туралы мәселелерге қатысты тақырыптар бойынша білім алушылар арасында виртуалды пікірталастар үшін платформа ұсына алады. Бұл білім алушыларға сыни ойлау мен қарым-қатынас дағдыларын дамытуға, сондай-ақ азаматтық белсенділік сезімін тәрбиелеуге көмектеседі.

Талқылау. Респонденттердің ««Ұлттық қазына» инстаграмм парақшасына жастарды ұлттық құндылықтарға баулу үшін қандай контент ұсынар едіңіз?» деген сұраққа берген жауаптары негізінде төмендегідей тұжырымдарға келеміз. «Ұлттық қазына» инстаграмм парақшасына (<https://www.instagram.com/ulttyq.qazyna>) ұлттық құндылықтарға баулуға септігін тигізетін мынадай контенттерді ұсыну қажет деп санаймыз. Олар:

Ұлтының басынан өткерген тарихи фактілері және оқиғалары. Елдің мәдени және саяси мұрасына қатысты қызықты тарихи фактілер мен оқиғалармен бөлісу қажет. Бұл жастарға өз елінің өткенін түсінуге және оның бай тарихын бағалауға көмектеседі.

Ұлттық мерекелер. Тәуелсіздік күні немесе басқа ұлттық мерекелерді қамтып, олардың шығу тегі мен ұлттық маңызы туралы ақпарат беру. Бұл жастарға өз елінің әртүрлі ұлттық мұраларын түсінуге және бағалауға көмектеседі.

Ұлттық ескерткіштер мен тарихи, табиғи орындар. Тарихи ғимараттар, мүсіндер, ұлттық ескерткіштер мен тарихи жерлерді көрсету. Бұл жастарға осы елінің тарихи орындарының тарихын түсінуге және ұлттық мақтаныш сезімін тәрбиелеуге көмектеседі.

Өнер және әдебиет. Елдің мәдени әртүрлілігін көрсететін, ұлттық құндылықтарды насихаттайтын өнер, әдебиет және басқа да мәдени құндылықтарды көрсету. Бұл жастарға өз елінің тұрғындарының шығармашылығын бағалауға, олардың ұлттық бірегейлікке қаншалықты үлес қосқандығын түсінуге көмектеседі.

Ұлы тұлғалар мен қайраткерлердің қанатты сөздері. Патриотизм, бірлік және әділеттілік сияқты ұлттық құндылықтарды насихаттайтын ұлы тұлғалар мен қайраткерлердің

шабыттандыратын қанатты сөздерімен бөлісу қажет. Бұл жастарға өз елінің құндылығын түсінуге көмектеседі және оларды осы құндылықтарға дәріптеліп өмір сүруіне жол ашады.

Батырлардың шабыттандыратын әңгімелері. Батылдық, батырлық сияқты құндылықтарды бейнелейтін батырлар туралы әңгімелермен бөлісу. Бұл жастарды осы тұлғаларға үлгі ретінде қарауға және олар ұсынатын адами құндылықтарды тереңірек түсінуге шабыттандырады.

Мәдени іс-шаралар мен ұлттық дәстүрлер. Елдің бай ұлттық мұрасын көрсететін би, музыка және тамақ сияқты іс-шаралар мен дәстүрлерді атап өту қажет. Бұл жастарға мәдени-ұлттық мақтаныш сезімін тәрбиелеуге көмектеседі.

Білім беру ресурстары. Жастарға ұлттық құндылықтар мен мәдени мұралар туралы ақпарат беретін кітаптар, деректі фильмдер және подкасттар сияқты білім беру ресурстарын қамтамасыз ету қажет. Бұл жастарды Instagram парақшасында бөлісетін мазмұннан тыс білім алуды және білімдерін кеңейтуге ынталандырады.

Қорытынды. Қорыта айтқанда, болашақ бастауыш сынып мұғалімдеріне арналған ұлттық құндылықтарды дәріптеуге бағытталған мобильді контент дайындамас бұрын осы мамандықта оқитын білім алушылар арасында мобильді кеңістік (орта) құру қажеттігін түсіндік. Осы мақсатта жоба аясында болашақ бастауыш сынып педагогтерін ұлттық құндылыққа баулитын мобильді орта – «Ұлттық қазына» жастар клубы құрылып, жоғарыда көрсетілген бағытта жұмыс жүргізілуде.

Негізгі базалық ұлттық құндылықтардың барлығы адамгершілік құндылықтар жүйесінде ашылатын болғандықтан, мобильді контентке әлеуметтік ынтымақтастық, азаматтық тәрбие, отбасы құндылықтары, қазақ халқының тілі мен діні, қазақтың ұлы тұлғаларының тарихи мұрасы, өнер және әдебиет мұраларын т.б. оқып-танысу көзделеді. Сондықтан да білім алушыларды ұлттық құндылыққа баулу мақсатында салт-дәстүр, тарих, ұлттық мұра, ұлттық тіл т.б. ақпараттар жинақталған арнайы мобильді контент құрастырылуы қажет және бұл контент барлық білім алушыға кез келген уақытта тез, әрі қолжетімді болуы керек деп санаймыз.

Жүргізілген зерттеу Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің 2022-2024 жылдарға арналған ғылыми гранттық қаржыландыру АР 14872058 «Мобильді білім беру ортасын құру арқылы болашақ бастауыш білім педагогтерін ұлттық құндылықтарға баулу» жобасының аясында орындалды.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Шарифжанова Н., Шарипова Д., Жураева Н. Мобильное обучение – новая технология в образовании // *Inter Conf.* 2021. Vol. 41 [Электронный ресурс]. URL:<https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/interconf/article/view/8657> (дата обращения: 27.04.2023)
2. Chun, K.M. *Pedagogical innovation through mobile learning implementation: an exploratory study on teachers' extended and emergent use of mobile learning systems (Doctoral dissertation).* Northeastern University, Boston, MA, United States, 2019.
3. Baek, Y., Zhang, H., and Yun, S. *Teachers' attitudes toward mobile learning in Korea, 2017.* TOJET Turk. Online J. Educ. Technol. 16, 154-163.
4. Хоменко О.В. Реализация мобильного обучения на примере Портала мобильного контента ОмГТУ. <https://cyberleninka.ru/> [Электронный ресурс]. (дата обращения: 23.03.2023)
5. Электронный ресурс. https://ru.wikipedia.org/wiki/Мобильный_контент
6. Kate Tzu-Ching Chen. (2020) *University EFL Students' Use of Online English Information Searching Strategy.* Iranian Journal of Language Teaching Research, Vol. 8, Issue 1, Pp. 111-127. doi: 10.30466/IJLTR.2020.120810
7. Park, Y. *A pedagogical framework for mobile learning: Categorizing educational applications of mobile technologies into four types.* The International Review of Research in Open and Distributed Learning, 12 (2), 2011,78-102. <https://doi.org/10.19173/irrodl.v12i2.791>

8. Y.Lan, Y.Sie, *Using RSS to support mobile learning based on media richness theory. Computers & Education. Vol. 55, Issue 2, 2010, Pp. 723-732* <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2010.03.005>
9. Bere, A., Rambe, P. *Understanding mobile learning through a socially embedded approach: The case of instant messaging. Int. J. Education. Dev. Using inf. Commune. Tech. 15, 2019, 132-153.*
10. R.Salhab, W.Daher. *University Students' Engagement in Mobile Learning. European Journal of Investigation in Health, Psychology and Education, 2023, 13 (1), 202-216; <https://doi.org/10.3390/ejihpe13010016>*
11. Касаткина Н. Н. *Исследование готовности студентов вузов к мобильному обучению // Ярославский педагогический вестник. – 2017. - № 6. – С. 133-137.*
12. Sarrab M, Elgamel L, Aldabbas H. *Mobile Learning (M-Learning) and Educational Environments // International Journal of Distributed & Parallel Systems. 2018. Vol.3. N 4 Pp. 31-38. <https://doi.org/10.5121/IJDPS.2012.3404> (дата обращения: 14.12.2022).*

References:

1. Sharifzhanova N., Sharipova D. Zhuraeva N. *Mobilnoe obuchenie novaya tekhnologiya v obrazovanii // Inter Conf. 2021. Vol. 41. [Elektronnyy resurs]. URL:<https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/interconf/article/view/8657> (data-obrashheniya- 11.03.2022).*
2. Chun, K. M. *Pedagogical innovation through mobile learning implementation: an exploratory study on teachers' extended and emergent use of mobile learning systems (Doctoral dissertation). Northeastern University, Boston, MA, United States, 2019.*
3. Baek, Y., Zhang, H., and Yun, S. *Teachers' attitudes toward mobile learning in Korea. TOJET Turk. Online J. Educ. Technol. 16, 2017, 154-163.*
4. Khomenko O. V. *Realizatsiya mobil'nogo obucheniya na primere Portala mobil'nogo kontenta OmGTU. <https://cyberleninka.ru/> [Elektronnyy resurs]. (data obrashcheniya: 23.03.2023.*
5. *Elektronnyy resurs: https://ru.wikipedia.org/wiki/Мобильный_контент*
6. Kate Tzu-Ching Chen. *University EFL Students' Use of Online English Information Searching Strategy. Iranian Journal of Language Teaching Research, Vol. 8, Issue 1, 2020, Pp. 111-127. doi: 10.30466/IJLTR.2020.120810*
7. Park, Y.A *pedagogical framework for mobile learning: Categorizing educational applications of mobile technologies into four types. The International Review of Research in Open and Distributed Learning, 12 (2), 2011, 78-102. <https://doi.org/10.19173/irrodl.v12i2.791>*
8. Y.Lan, Y.Sie, *Using RSS to support mobile learning based on media richness theory. Computers & Education. Vol. 55, Issue 2, 2010, Pp. 723-732* <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2010.03.005>
9. Bere, A., Rambe, P. *Understanding mobile learning through a socially embedded approach: The case of instant messaging. Int. J. Education. Dev. Using inf. Commune. Tech. 15, 2019, 132-153.*
10. R.Salhab, W.Daher. *University Students' Engagement in Mobile Learning. European Journal of Investigation in Health, Psychology and Education, 2023, 13 (1), 202-216; <https://doi.org/10.3390/ejihpe13010016>*
11. Касаткина Н. Н. *Issledovaniye gotovnosti studentov vuzov k mobil'nomu obucheniyu // Yaroslavskiy pedagogicheskiy vestnik. – 2017. - № 6. – С. 133-137.*
12. Sarrab M, Elgamel L, Aldabbas H. *Mobile Learning (M-Learning) and Educational Environments // International Journal of Distributed & Parallel Systems. 2018. Vol.3. N 4. Pp. 31-38. <https://doi.org/10.5121/IJDPS.2012.3404> (data obrashcheniya: 14.12.2022).*